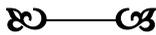

การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย
ประเทศสหรัฐอเมริกา*

BUDDHISM PROPAGATION DEVELOPMENT OF THAI TEMPLE
IN CALIFORNIA, UNITED STATES OF AMERICA

พระครูวิเทศกัลยาณธรรม(ฐิติกร กุลยานธมฺโม), พระอุดมสิทธินายก(กำพล คุณงฺกโร),

พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ

Phrakruvidheskanyanadham (Thitikon Kanyanadhammo), Phraudomsitthinayok (Kumphol Kunungkaro),

Phramaha Krissada Kittisobhano

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: thitikondham@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์สภาพทั่วไปศึกษากระบวนการการเผยแผ่ และนำเสนอการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไป จุดแข็งคือ พระธรรมทูตมีความรู้ความสามารถ ในการเผยแผ่ มีบริเวณวัดที่จุดอ่อนคือ พระธรรมทูตขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โอกาสคือ วิปัสสนากรรมฐานเป็นที่นิยม อุปสรรคคือความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) กระบวนการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามวงจร PDCA มีการดำเนินการอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=3.93$, S.D.=0.74) และกระบวนการงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพุทธวิธีการ สอน 4 ส ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}=4.05$, S.D.=0.68) 3) การพัฒนาการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ด้านผู้ ส่งสาร มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญผลิตสื่อธรรมะ ใช้คอมพิวเตอร์ได้ดี สามารถ จัดรายการวิทยุได้ และสามารถสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ได้ดี ด้านสาร มีความ หลากหลาย อยู่ในรูปของหนังสือธรรมะ สิ่งพิมพ์ออนไลน์ เช่น ภาพ/จดหมายข่าว เสียง บรรยายธรรม วีดีโอธรรมะ ด้านช่องทางสื่อสาร มีช่องทางที่หลากหลาย เว็บไซต์ของวัด ช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook YouTube วิทยุออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร/ หนังสือ และด้านผู้รับสาร ได้รับการปรับพื้นฐาน การประเมินก่อนและหลัง กำหนดกลุ่มผู้รับสาร สามารถนำธรรมะไปปรับใช้ประโยชน์ได้ และมีความศรัทธาเลื่อมใส

คำสำคัญ : การพัฒนา; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; วัดไทย

*Received July 13, 2021; Revised August 23, 2021; Accepted September 13, 2021

Abstract

Objectives of this research were to study the general context, Buddhism propagation processes and to propose Buddhism propagation development of Thai temples in California, United States of America. Methodology was the mixed methods research.

The research findings were as follows: 1. The general contexts were Strengths was Thai Dhammaduta had knowledge and abilities. Weakness was the Thai Dhammaduta lacked the knowledge of new technology. Opportunity was Vipassana meditation was popular and Threat was the cultural diversity, 2. Buddhism propagation processes of Thai temples in California, United States of America was found that the Buddhism propagation process according to PDCA cycle were at a high level ($\bar{x}=3.93$, $S.D.=0.74$) and Buddhism propagation process according to Buddhist approach were also at high level ($\bar{x}=4.05$, $S.D.=0.68$) and 3. Buddhism propagation development of Thai temples in California, United States of America was found that, sender aspect, sender had knowledge, ability, and skills in producing Dharma media, used a computer as well, able to host a radio program and able to communicate well through online channels. Message aspect, the message was diverse and was in the format of Dhamma books, publishing such as figures, newsletters Dharma audio and video. Channel aspect had many channels such as Temple website, Online Facebook, YouTube, online radio, publication, journals and books. Receiver aspect, the receivers were adjusted and prepared with the background the knowledge and evaluated before and after. The senders defined receiver groups so that the receivers could bring Dhamma into practice with faith and confidence.

Key words: Development; Buddhism Propagation; Thai Temple

บทนำ

วัดเป็นที่อยู่อาศัยถาวรของพระภิกษุสามเณร เป็นหน่วยงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมถึงกิจการสาธารณะเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น การปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์เป็นต้น สำหรับวิธีการจัดการที่เกี่ยวข้องกับวัดและพระสงฆ์สามเณรนั้น พระมหากษัตริย์ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ วัดในประเทศไทยจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงกฎหมายอื่นๆ วัดโดยทั่วไปมีสิทธิและหน้าที่ตามบทกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่างที่ตนเองมิได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสามมีความว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปยุโธ), 2552) การบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้นมีภารกิจอยู่ 6 ด้านได้แก่ การปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์เป็นต้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสโดยตรงในการอบรมสั่งสอนประชาชน และวัดได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยจนมีฐานะเป็นศูนย์กลางของชุมชน พระสงฆ์ที่มีข้อวัตรปฏิบัติอยู่ระเบียบปกครองที่ดีในสังคมที่ดิงาม และมีความสามารถในการอบรมประชาชนให้มีหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตนับว่ามีความสำคัญมาก (พระไพศาล วิสาโล, 2552) ดังนั้นการเผยแผ่จึงเกี่ยวข้องกับ ศาสนบุคคล ศาสนธรรม และจัดเป็นศาสนกิจโดยตรงของพระสังฆาธิการ เพราะหากพระสังฆาธิการบริหารศาสนบุคคลด้วยการจัดการศึกษาพัฒนาด้านการเผยแผ่ให้ดีแล้ว จะสามารถเผยแผ่พระสัทธรรมไปสู่ประชาชน เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดน ยังประสบปัญหามากกว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย พระสงฆ์และองค์กรพุทธยังไม่มีกรวิจัยประเมินผลการเผยแผ่ธรรมะ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมที่อาศัยอยู่หรือพื้นฐานของผู้ฟังแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางศีลธรรม เยาวชนไทยลูกครึ่งห่างเหินพระพุทธศาสนา ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ทราบวิธีการเผยแผ่กิจกรรมของพระสงฆ์ไทย (พระมหาบุญทิน ปุณฺโธ, 2562) อีกประการหนึ่งขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ซึ่งแต่ละวัดนั้นต้องอาศัยความสามารถ เฉพาะบุคคล จึงสามารถทำงานเผยแผ่ได้ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานได้ไม่เต็มที่ ขาดสวัสดิการ เรื่องค่าเดินทาง ค่ารักษาพยาบาล ตลอดถึงบุพการีที่ต้องดูแลเนื่องจากอยู่ในต่างแดน ขาดการประสานงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะไม่มีงบประมาณสนับสนุน จึงส่งผลให้

การสนองงานของคณะสงฆ์ไม่เต็มที่เท่าที่ควร (บุญร่วม คัมภีร์เมงแสน, 2560) และปัญหาหนึ่งในการเผยแผ่คือพระธรรมทูตยังไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ดีพอ ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องมีการพัฒนาการเผยแผ่ให้สอดคล้องกับภูมิประเทศและวัฒนธรรม

ปัญหาที่พบสำหรับการเผยแผ่ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐแคลิฟอร์เนีย ยังประสบปัญหาอยู่มากพอสมควร ซึ่งปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาที่พระธรรมทูตยังไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ดีพอ ทำให้การสื่อสารกับคนในประเทศนั้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร และในด้านองค์กรสงฆ์ที่มีส่วนในการดูแลพระธรรมทูตยังไม่เข้มแข็งพอ จึงให้การสนับสนุนและดูแลได้ไม่ทั่วถึง แม้ปัจจุบันจะมีหลายหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยตรงแต่ก็ยังครอบคลุมไม่ทั่วถึง เช่นศูนย์ควบคุมดูแลพระไปต่างประเทศก็ทำหน้าที่อย่างหนึ่ง สำนักฝึกอบรมพระธรรมทูตก็ทำหน้าที่อีกอย่าง อบรมพระธรรมทูตแล้วส่วนการคัดเลือกว่าพระสงฆ์รูปใดจะได้เดินทางไปประเทศไหนนั้นเป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง เมื่อผ่านเกณฑ์พิจารณาแล้วก็ต้องผ่านขั้นตอนในการขอหนังสือเดินทาง ขอวีซ่าเข้าประเทศ บางแห่งก็ยากมากและให้เวลาในการพำนักในประเทศนั้น ๆ น้อย ส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระมหาสุริยา วรเมธี และคณะ, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “พัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา” ด้วยเห็นว่า หากมีการศึกษาวิจัยในเชิงลึกวัดไทยในต่างประเทศแล้วจะทำให้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญสำหรับนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาคือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษากระบวนการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการโดย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูป (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยศึกษาจากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนชาวไทยที่เข้ามาทำบุญในวัด 4 วัด ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ วัดพระธาตุตอดอยสุเทพ ยูเอสเอ จำนวน 174 คน (วัดพระธาตุตอดอยสุเทพ ยูเอสเอ, 2563) วัดป่าธรรมชาติ ลาพวนเต้ จำนวน 159 คน (วัดป่าธรรมชาติ ลาพวนเต้, 2563) วัดสุทธาวาส ริเวอร์ไซด์ จำนวน 156 คน (วัดสุทธาวาส ริเวอร์ไซด์, 2563 และ วัดไทย ลอสแอนเจลิส จำนวน 146 คน (วัดไทย ลอสแอนเจลิส, 2563) รวมทั้งสิ้นจำนวน 635 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของยามาเน่ (Taro Yamane) (สุวริย์ สิริโกคาภิรมณ์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 246 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมือ การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน การวิจัยเชิงปริมาณ แบบแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน 52 ข้อ หาค่าค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้ทรงเชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทุกข้อมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระหว่าง 0.80-100 ตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .961

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ ๆ กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียงประกอบการ

สัมภาษณ์ นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

2) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากบุคลากรในพื้นที่ นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล กับ กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 246 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูล ที่สมบูรณ์ทั้งหมด จำนวน 246 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็ตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ นั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ทราบถึงปัญหาสาเหตุและปัจจัยที่สำคัญต่อการ พัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งจุดแข็ง ได้แก่ พระธรรมทูตมีความรู้ความสามารถ มีบริเวณวัดที่สวยงามร่มรื่นเป็นสัปปายะ วัดมีบรรยากาศของความเป็นพระพุทธศาสนา ได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์ไทย พุทธศาสนิกชนชาวไทยในสหรัฐอเมริกามีศรัทธาเข้มแข็ง มีความเป็นกัลยาณมิตร จุดอ่อน ได้แก่ ภาษาในการสื่อสาร สถานที่คับแคบ การคงอยู่ของพระธรรมทูต การปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมตะวันตก ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โอกาส ได้แก่ วิปัสสนากรรมฐานเป็นที่นิยม พุทธศาสนิกชนมีความต้องการวัดไทยสูง สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต

2. กระบวนการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า กระบวนการงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามวงจร PDCA ในภาพรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.93$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.02$, S.D.=0.71) รองลงมาคือ

ด้านการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$, S.D.=0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.77$, S.D.=0.69) กระบวนการงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพุทธวิธีการสอน 4 ส ในภาพรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.05$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสมาทปนา จูงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.68) รองลงมาคือ ด้านสัมปหังสนา ร่าเริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.02$, S.D.=0.69) และด้านสันทสสนา แจ่มแจ้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.96$, S.D.=0.75)

3. การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ด้านผู้ส่งสาร มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญ มีเทคนิค และวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจ มีความมุ่งมั่น มีเมตตาธรรม ด้านสารมีความหลากหลาย เข้าถึงผู้รับได้อย่างเหมาะสม มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ ผู้รับสารชื่นชอบ เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร มีช่องทางที่หลากหลาย มีช่องทางที่มีประสิทธิภาพ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี สามารถโต้ตอบได้ เข้าถึงผู้รับสารได้ทันเหตุการณ์ ด้านผู้รับสาร ได้รับการปรับพื้นฐาน การประเมินก่อนและหลัง กำหนดกลุ่มผู้รับสาร สามารถนำธรรมะไปปรับใช้ประโยชน์ได้ มีความรู้พื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา SWOT ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นสภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ทราบถึงปัญหาสาเหตุและปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งจุดแข็ง ได้แก่ พระธรรมทูตมีความรู้ความสามารถ มีบริเวณวัดที่สวยงามร่มรื่นเป็นสปีปายะ วัดมีบรรยากาศของความเป็นพระพุทธศาสนา ได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์ไทย พุทธศาสนิกชนชาวไทยในสหรัฐอเมริกามีศรัทธาเข้มแข็ง มีความเป็นกัลยาณมิตร จุดอ่อน ได้แก่ ภาษาในการสื่อสาร สถานที่คับแคบ การคงอยู่ของพระธรรมทูต การปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมตะวันตก ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โอกาส ได้แก่ วิปัสสนากรรมฐานเป็นที่นิยม พุทธศาสนิกชนมีความต้องการวัดไทยสูง สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวิณ วงศ์รัตนมังฉา (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง “ผลสำเร็จการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์สีซุของพระธรรมจาริก” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญสำหรับการเผยแผ่คือ การเดินทางไม่สะดวก ความเชื่อในวัฒนธรรมดั้งเดิม ความ

เข้าใจในภาษา ขาดพระธรรมทูต ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วนเพื่อให้การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เกิดความมั่นคงต่อไป

2. กระบวนการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ กระบวนการงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามวงจร PDCA และกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธวิธี 4ส ในการดำเนินการเผยแผ่ตามกระบวนการ PDCA มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการเผยแผ่ที่มีกระบวนการตามหลักของวงจรคุณภาพ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามทฤษฎีของการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชายุทธ นาคมุจลินท์ (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง "วิเคราะห์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี" ผลการวิจัยพบว่า การบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหารทั่วไป เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม พระพุทธเจ้าทรงใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารองค์กร การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระองค์ทรงอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารต่างๆ เป็นปัจจัยในการบริหาร

ในส่วนของการวางวางแผนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สิ่งที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบคือ การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่จะต้องมีความสืบเนื่องมาจากขึ้นนโยบายของคณะสงฆ์ที่จะต้องมาศึกษาปัญหาสาเหตุแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งกำหนดนโยบายร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยวารเมธี และคณะ (2551) ที่ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาแนวคิดและหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา" ผลการวิจัยพบว่า หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา คือ จะต้องมีการใช้แนวคิด และวิธีการตามหลักพุทธโอวาท แสดงธรรมให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และกำหนดเป้าหมายของการเผยแผ่ให้ชัดเจน ซึ่งก็ได้แก่การ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลความสุขแก่บุคคลที่เป็นชาวพุทธและมีใช้ชาวพุทธที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยใช้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทางในการชี้นำบุคคลให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ในส่วนของการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขก็เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะบ่งบอกถึงว่าการวางแผนนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการวิจัยก็ได้ระบุแน่ชัดว่า การดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด และการคอยตรวจสอบติดตามแก้ไข นั้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการเผยแผ่ตามกระบวนการ PDCA

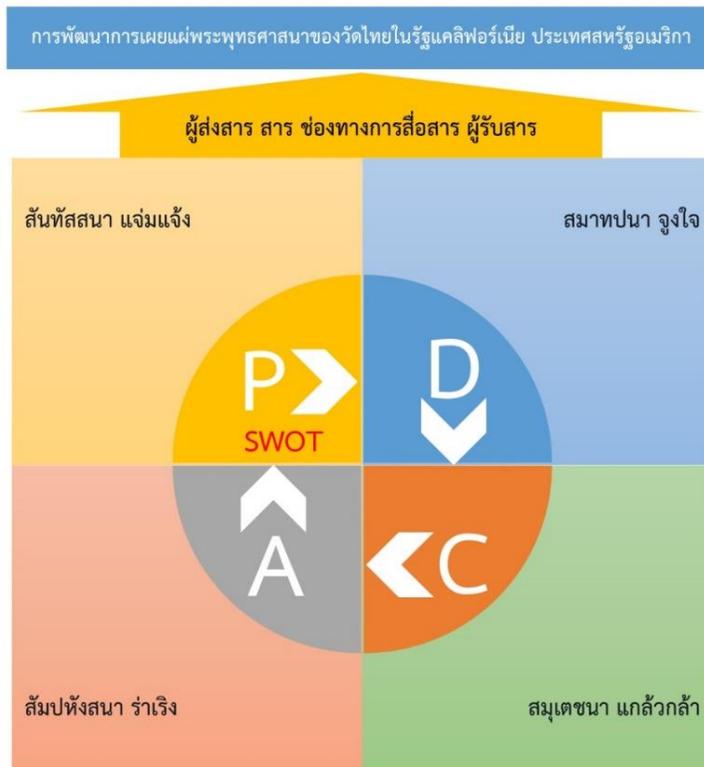
กระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพุทธวิธี 4ส เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นกระบวนการสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของประชาชน การใช้พุทธวิธีที่เรียกสั้น ๆ ว่า แจ่มแจ้ง จูงใจ แกล้วกล้า ร่าเริง เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่พระพุทธเจ้าใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นให้ชัดเจนก่อน จากนั้นเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์หรือพัฒนาการในการเผยแผ่ให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวิมาน คมภีรปญโญ (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การเผยแผ่ในอุรุเวลาเสนานิคมในฐานะต้นแบบแห่งพุทธวิธีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า การที่พระพุทธเจ้าทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอุรุเวลาเสนานิคม เริ่มต้นด้วยการศึกษาหาข้อมูลและอุปนิสัยของกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นนำมากำหนดกลยุทธ์ในการเผยแผ่ และเครื่องมือในการเผยแผ่เมื่อทรงรู้เป้าหมายมีความเชื่อในอนุภาพของไฟและปาฏิหาริย์ปาฏิหาริย์มาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากนั้นจึงทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรซึ่งเป็นพระสูตรที่ว่าด้วยความร้อนส่งผลให้ได้พระภิกษุอรหันต์ 1,003 รูป ภายในเวลา 3

3. การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร ผลของการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้รับสารจะต้องมีความฉลาดสามารถมีเทคนิควิธีการในการเผยแผ่และที่สำคัญคือต้องมีคุณธรรมประจำใจ สารจะต้องมีความถูกต้องแม่นยำ เชื่อถือ มีความหลากหลาย ที่สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพจิตใจจริงใจ และความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรมได้ ช่องทางการสื่อสาร จะต้องเป็นช่องทางที่เข้าถึงผู้รับสารได้ดี เป็นช่องทางที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ผู้คนรู้จักเป็นอย่างดี ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และผู้รับสารจะต้องมีความรู้พื้นฐาน ได้รับการพัฒนาความรู้ให้เพียงพอ ได้รับการคัดแยกระดับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเผยแผ่ ซึ่งทุกปัจจัยขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือพระธรรมทูตที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการตามขั้นตอนและกระบวนการอย่างเหมาะสม โดยเป้าหมายหลักของการพัฒนาการเผยแผ่ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ มีราคา (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ : กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์” ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องเป็นไปตามหลักพุทธโอวาท แสดงธรรม ให้เหมาะสมกาลเทศะมีเหตุผล แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา โดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ เพราะเป้าหมายการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น เพื่อประโยชน์ เกื้อกูล ความสุข ถึงแม้ว่าสังคมกล่าวคือประชาชนในรัฐแคลิฟอร์เนียจะมีความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรม ก็ตามพระธรรมทูตหรือผู้เผยแผ่จะต้องไม่ย่อท้อในการเผยแผ่ และต้องดำเนินการตามหลักการที่ได้วางแผนไว้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ทั้งนั้น คณะสงฆ์ และรัฐต้องให้

การช่วยเหลือ ในการพัฒนาการเผยแผ่ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีรัตนโมลี (2560) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์” ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์และภาครัฐต้องร่วมกำหนดนโยบาย แผนงาน แผนคน และแผนเงิน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพด้านการเผยแผ่ทั้งเชิงรับและเชิงรุกเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์อันหลากหลายของชาวสิงคโปร์ เช่น ประเพณี นิยม งานสังคมสงเคราะห์ การเรียนการสอน โครงการอบรม และการปฏิสัมพันธ์กับรัฐและศาสนาอื่น

องค์ความรู้จากการวิจัย

เมื่อได้ผลการวิจัยในเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อยืนยันว่า การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามองค์ประกอบข้างต้นนั้น มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากนั้นได้นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีขั้นตอนในการดำเนินการคือ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคเพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานอันเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนา จากนั้น ทำการวางแผนปฏิบัติการ ลงมือปฏิบัติการตามแผน ดำเนินการเผยแผ่ด้วยกลวิธีตามพุทธวิธีการสอน 4ส ให้เป็นไปตามหลักการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร โดยที่การพัฒนาการเผยแผ่ตามองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยนำเสนอจะส่งผลให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมควรกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในต่างประเทศในเชิงรุก
2. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณและดำเนินการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในต่างประเทศ
3. คณะสงฆ์ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศควรร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสรรหาพระธรรมทูตรุ่นใหม่มาทดแทน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- (1) คณะสงฆ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศควรร่วมมือกันศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยปัญหาและสาเหตุที่สำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ จากนั้นร่วมมือกันกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชัดเจน
- (2) ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เพียงพอ และคณะสงฆ์ไทยควรร่วมมือกันให้การสนับสนุนส่งเสริมวัดไทยในต่างประเทศ หรือสาขาวัดไทยในต่างประเทศ
- (3) คณะสงฆ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศควรร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต และมีการจัดการศึกษาเป็นการเฉพาะในระดับอุดมศึกษา แสวงหาพระธรรมทูตรุ่นใหม่เข้ามาศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

(2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาพระพุทธศาสนา ในต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่ประชาชนต้องการศึกษาพระพุทธศาสนา เพื่อนำมา วิเคราะห์และหาแนวทางในการเผยแผ่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ กลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ เนื่องจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ประชาชนมีความหลากหลาย จึง จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- นาวิณ วงศ์รัตนมัจฉา. (2555). *ผลสำเร็จการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์ลี้ซู่ของ พระธรรมจาริก*. (ดุขฎฐินิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บัญญัติ นาคมูจลินท์. (2557). *แนวทางการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ใน พระพุทธศาสนา*. (ดุขฎฐินิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญร่วม คำเมองแสน. (2560). รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในประเทศอินเดีย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*. 8(2), 232.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2552). *การคณะสงฆ์และการศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2553). *พระพุทธศาสนาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์ วงศ์
- พระมหาบุญทิน ปุณฺโธ. (2562). กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*. 6(6), 3154.
- พระมหาสุริยา วรเมธี และคณะ. (2556). *ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา*. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยา วรเมธี และคณะ. (2551). *ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา*. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอำนาจ มีราคา. *แนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ : กรณีศึกษา ประเทศเนเธอร์แลนด์*. *วารสารบริหารการศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัราชภัฏ อุบลราชธานี*. 16(1), 169.

- พระวิมาน คมภีร์ปญโญ (ตรีภมล). (2555). การเผยแผ่ในอุรุเวลาเสนานิคมในฐานะต้นแบบแห่งพุทธะวิถีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. (ดุष्ฎิณีพนธ์พุทธศาสตร์ดุष्ฎิณีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีรัตนโมลี. (2560). รูปแบบการจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. 13(13), 97.
- วัดไทย ลอสแอนเจลิส. (2563). ประวัติวัดวัดไทย ลอสแอนเจลิส, สืบค้น 1 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.watthai.com/about.html>.
- วัดป่าธรรมชาติ ลาพวนเต้. (2563). จำนวนพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษา. สืบค้น 1 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.watpala1.org/index.php/2020-06-29-15-08-13>.
- วัดพระธาตุดอยสุเทพ ยูเอสเอ. (2563). ประวัติวัดไทยในอเมริกา. สืบค้น 1 ตุลาคม 2563, จาก <http://tbdtinusa.blogspot.com/p/usa-usa-watphrathat-doi-suthep-usa.html>.
- วัดสุทธาวาส ริเวอร์ไซด์. (2563). ประวัติวัดสุทธาวาส ริเวอร์ไซด์. สืบค้น 1 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.suddhavasa.org/history/>.
- สุวริย์ สิริโกคาภิรมณ์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2546.